

YİNE, YENİ, YENİDEN STRATEJİ OLARAK MİMARİ (ve) BEZEME ¹

ARCHITECTURE AND ADORNMENT AS A STRATEGY ALL OVER AGAIN

*Hakan SAĞLAM**Ondokuz Mayıs Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü, Samsun / Türkiye**ORDIC ID: 0000-0003-1410-1366*

Öz: Amaç: Araştırma, mimarinin görünen somut yapısı ve bezeme arasındaki diyalektik ilişkiye dayalı yapıyı ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Çalışma, tarihsel süreçte mimarlık ve bezeme arasındaki ilişkiye dair görüşleri kronolojik olarak yeniden gözden geçirmeyi, belli görüş çerçevesinde şekillenen kırılma noktalarını aydınlatarak, güncel bir bakışla yeniden tartışır. Böylece bezemenin dolayısıyla mimarlığın çok hassas stratejilere dayalı gelişimini, mekânı oluşturan unsurlar ve onların yansımaları ile açıklamaya girişir. **Yöntem:** Bugünkü mimarlık pratiğinin koşullarının anlaşılması bağlamında tarihsel süreçten faydalanmak, tarihsel kodların ve mimari gerçekliği var eden unsurların yardımıyla bezemeye ve dolayısıyla mimarlığa ilişkin yeni bir örüntü oluşturulmaya çalışılmıştır. Tarihsel çizginin sunduğu değişimler haritalanarak bezemeye ilişkin kavram-uygulama modeli çıkarılmıştır. **Bulgular:** Bezemenin biçimsel dönüşümü, herhangi bir andaki formundan çok, arkasındaki anlam ve bu anlamı yorumlayabilen “mimar” kimliğinden kaynaklanmaktadır. Mimar bu durumu stratejik olarak kendini var edebilme adına biçimlendirmektedir. Bu süreç mimarlığın anlaşılması/ anlamlandırılması sürecidir. **Sonuç:** Yöntem bezeme adına yapılan analizle, bezemenin anlamını çözen tasarımcının var olmak adına mimarlığı çözebildiğini vurgular. Anlamak, ya da arkadaki anlamı çözebilmek tasarımcının zihnindekinden çok var olanın, bir başka deyişle mimariyi var eden dolaylı ve dolaysız etkenlerin kodlanması-na dönüşerek, yeni oluşumlara neden olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mimari Bezeme, Bezemenin Üretimi, Bezeme Stratejisi

Abstract: Aim: This research aims to reveal the structure that based on the dialectical connection between the architecture and adornment. The study reviews the opinions about the connection between architecture and adornment chronologically, enlightens the breaking points shaped with in the frame of a specific opinion and re-discusses them by a current perspective. In doing so, it embarks on explaining the progress of adornment, hence architecture, that based on very sensitive strategies. **Method:** In the context of understanding the conditions of today's architecture practice, historical process was used and a new pattern concerning the adornment, hence architecture, was tried to be made with the help of the historical codes. Tides that the historical line offered were mapped and a concept-practice model concerning the adornment was drawn. **Results:** Formal transformation of adornment is a process more than its form in any moment, but also the meaning behind it and the “architect” identity that can renders this meaning and using this state in favor of creating himself/herself strategically. This is the process of understanding and making sense of the architecture. **Conclusion:** The method emphasizes that by analyzing the adornment, the designer who deciphers the meaning of adornment can decipher the architecture in favor of existing. Understanding or being able to decipher the meaning behind it. Will Lead to the new creations by transforming to the coding of existing instead of the ones inside the mind of the designer.

Key Words: Architectural Adornment, Making Adornment, Adornment Strategy

Doi: 10.17365/TMD.2019.1.16

- (1) *Sorumlu Yazar: Hakan SAĞLAM, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü, Samsun / Türkiye, hakansaglam06@gmail.com, Geliş Tarihi: Received: 26.03.2019 - Düzeltme Tarihi / Revision: 26.04.2019, Kabul Tarihi: Accepted: 29.04.2019 Makalenin Türü: Type of article (Araştırma – İnceleme / Research Examination), Çıkar Çatışması / Conflict of Interest: Yok / None, Etik Kurul Raporu Yok / None Ethics Committee Report Unavailable*

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan Yıl: 2019 Sayı: 16 Sonbahar Kış Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April Year: 2019 Number: 16 Winter Spring Semester

ID:434 K:598

ISSN Print: 2148-4880 Online: 2148-8142

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

GİRİŞ

Mimarlığı anlamak adına yapılan çalışmalar mekâna, malzemeye, tekniğe, kent ile kurulan ilişkilere ve diğer alanlarla ilgili okumaya dayandırılabilir. Yapılan çalışmalar, özellikle mimar olmayanlar açısından, yapı ile iletişim kurmanın en kolay olduğu, yapı yüzleri üzerine yoğunlaşmıştır. “Yapı yüzü” kavramı da mimarlığın gelişimine paralel olarak çağlar içinde farklı anlam ve biçimlere bürünmüştür. Mimari yapı ile kurduğumuz sanatsal iletişim dilinin tarihsel süreçte en çok tartışılan kavramlarından biri de dönemlere bağlı olarak işlev-anlam ve/veya biçimi değişen, “bezeme” kavramı olmuştur. Günlük dilde çoğu zaman süsleme ile aynı anlamda kullanılan bezeme kavramı çalışma kapsamında “toplumsal ve iletişimsel bir dil olarak süsleme eyleminde bulunmak” anlamında ele alınmıştır. Bu bağlamda yapıyı tasarlayan, uygulayan ya da en azından karar veren profil olarak mimar kimliği öne çıkmaktadır. Konu, üretilen nesne üzerinden değil, sonuç üretimin sorumluluğunu yüklenen mimar kimliği üzerinden ortaya konmaya çalışılmıştır. Tarihsel süreçte sıkça değişen bezemeyi tanımlama çabaları her dönem değişerek, dönüşerek gelişmiştir. V. Gregotti bunu Alberti’ye atıf yaparak, “bezeme artık güzelliğin tamamlayıcısı ve ek ışığı olamayacaktır, çünkü süsleme ile bezeme aynı şey değilse de süsleme bezemenin karikatürü olup çıkmış bulunuyor” (Gregotti,

2016:48) diye açıklar. Ona göre süsleme bina- dan koparılmış ama sonradan bina kütesine yeniden eklenmiş tekil nesnedir, oysa bezeme mevcut toplumsal uzlaşımlar tarafından açığa vurulan iletişim ve yeniden-sunum sorunlarını dikkate alarak var olabilen bütüncül bir üst fikir olarak yorumlanabilir.

PROBLEMİN TANIMI

Bildiğimiz tarihsel süreçte, Vitruvius’la başlatabildiğimiz mimarlığın kavramsal olarak tartışılması beraberinde birçok alt başlığı da tartışmaya açmıştır. Mimarlığın sosyal kültürel ve ekonomik girdilere bağlı olarak tartışılması, bu ilk yazılı kaynağa kadar arkeolojik bir araştırmayla ortaya konabilir. Bu kavramlar içinde son dönem yeniden tartışmaya açılan bezeme kavramı, insan ilişkileri, üretim tipleri, inanışları ve sosyo-kültürel birikimi gibi pek çok girdi altında var olagelmıştır. Bu bağlamda insan eliyle yaratılmış objeden, yaşamımızın niteliklerine ilişkin görünebilirlik ve/ya aleniyet kazandırmak adına bezenmesi, kültürel tarihimizin başlangıcına kadar götürülebilen bir olgudur. Bu olgu, bugünde bireyin var olma çabaları içinde farklı ölçeklerdeki tüm tasarım ve uygulamalarında karşımıza çıkmaktadır. Bu farklı ölçeklerdeki tartışmalar bir yana, özellikle mimarlığın kendi alanına ilişkin bezeme tartışmaları her dönem güncelliğini korumuştur. Tarihsel süreç içinde sürekli tartışılan bezeme kavramı da tıpkı diğer alanlar gibi farklı okumalarla

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan Yıl: 2019 Sayı: 16 Sonbahar Kış Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April Year: 2019 Number: 16 Winter Spring Semester

ID:434 K:598

ISSN Print: 2148-4880 Online: 2148-8142

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

ele alınıp incelenebilir. Bugün yapılan tartışmalar bezemenin, artık mimarlık ilkesi haline gelmiş biçimin ardındaki anlamın anlaşılması için önemli verilerden birini oluşturduğu üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu bağlamda, çalışmanın kuramsal problemi mimarlık tarihinin de kuram ve uygulama alanlarında olan bezemenin üretilmesinin ardındaki stratejilerin ne olduğu üzerinedir.

AMAÇ

Bu çalışma, mimarinin görünen somut yapısı ve bezeme arasındaki diyalektik ilişkiye dayalı yapıyı ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu amaç bağlamında, çalışmanın kapsamını tarihsel süreçte mimarlık ve bezeme arasındaki ilişkiye dair mimar ve kuramcılarının metinlerinin kronolojik olarak yeniden gözden geçirilmesi oluşturur. Bu görüşler çerçevesinde şekillenen bezemenin stratejik üretiminde kırılma noktaları aydınlatılarak güncel bir bakışla yeniden tartışılmıştır. Bu çalışma, kendi döneminde bezeme üzerine kuramsal veya pratik alanlarda çalışmalar yapmış önde gelen mimarların yaklaşımları ve ifadeleri ile kısıtlıdır. Böylece çalışma bezemenin dolayısıyla mimarlığın çok hassas stratejilere dayalı gelişimini, mekanı oluşturan unsurlar ve onların yansıması ile açıklamaya girişir.

Yine, Yeni, Yeniden Strateji Olarak Mimari (ve) Bezeme

A. Picon tarihin sürekli tekrar ettiği savına dayanan “Bezeme: Mimarlık ve Öznelliğin Politikası” adlı kitabında bezeme konusunda geldiğimiz noktayı “sanat ve mimarlığın politikasıyla” (Picon, 2013:9-15) açıklamaya çalışır. Genelde politikaları, bir üst yapı kurumu olarak tüm toplumsal oluşumların kaynağı, düzenleyicisi ve stratejileri uygulamaya koyan araç olarak tanımlayabiliriz. Bu bağlamda stratejiyi, politikadan daha geniş daha kapsamlı bir alan olarak kabul edebiliriz. Bugün geldiğimiz noktada mimarlığı özerk bir disiplin olarak kabul ettiğimizde “mimarlık, gerçekliğinin ve bilgisinin mimarlık tarafından mimarlık içinde üretildiği bir alandır. Mimarlar, tasarım stratejilerini, kavramlarını ve kuramlarını, mimarlığın temel kodları” (Yıldırım, 2018:10) içinde yeni baştan oluşturmaktadır. Bu bağlamda Mimari ve bezemeyi bir “strateji” olarak ele almak, anlamak ve anlamlandırmak adına önemli görünmektedir. Askeri bir terim olarak strateji’nin kelime kökeni eski Yunancaya kadar dayandırılabilir. Türk Dil Kurumu sözlüğünde “Bir ulusun veya uluslar topluluğunun, barış ve savaşta benimsenen politikalara destek vermek amacıyla politik, ekonomik, psikolojik ve askerî güçleri bir arada kullanma bilimi ve sanatı, “sevkülceş” olarak tanımlanmıştır. Bir süre Osmanlı ordusunda görev alan General Molt-

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan Yıl: 2019 Sayı: 16 Sonbahar Kış Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April Year: 2019 Number: 16 Winter Spring Semester

ID:434 K:598

ISSN Print: 2148-4880 Online: 2148-8142

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

ke tarafından askeri bir kavram olarak “çare bulma, en zor şartlar altında icraatta bulunma sanatı” (Ertan, 2019:1) olarak ele alınmıştır. Mimarlık mecrası da teorik ve pratik anlamda yüzyılın başından bugüne uzanan süreçte çetin çatışmalara sahne olmuş, önemli bir savaş alanı olarak yorumlanabilir. Özellikle günümüzde, teknolojinin, ekonominin ve sermayenin körüklediği bu savaş ortamında mimar kimliği, icraatı gerçekleştiren özne olarak önem kazanmaktadır. Bir anlamda bezemenin anlamını çözen, bu amansız savaşı da kazanacaktır. Durumu en baştan stratejik olarak açıklayan Vitruvius olmuştur. Antik çağdan bugüne ulaşan ve mimarlık üzerine ilk kuramsal eser olan kitabında, mimarın eğitimi için iyi bir tarih bilgisini “bezemenin altında yatan gerçekleri açıklayabilme” (Vitruvius, 1993:4) yetisine bağlamıştır. Bugünde aynı olan durumu P. Schumacher “sistemi çözmek/ anlamak” olarak ele alır. (Schumacher, 2009:38) Anlamak ve anlamlandırmak üzerine baktığımızda da tarihsel süreçte gelinen nokta bezemenin artık bir kuram olarak ele alınabileceğidir.

YÖNTEM

Bugünkü mimarlık pratiğinin koşullarının anlaşılması bağlamında tarihsel süreçten faydalanmak, tarihsel kodların/mimari gerçekliği var eden unsurların yardımıyla bezemeye ve dolayısıyla mimarlığa ilişkin yeni bir örüntü oluşturmak mimarlık ve bezeme

arasındaki diyalektik ilişkiye dayalı yapıyı ortaya çıkarmanın yöntemini oluşturacaktır. Bu çerçevede, Tarihsel çizginin sunduğu değişimler, kuramsal okumalar bağlamında ele alınarak, bezemenin anlam ve içerik dizgisinin haritalandırılması ve bezemeye ilişkin kavram - uygulama modeli çıkarılması / tartışılması önemsenmiştir. Bu modeli özenenin sürekli değişiminin göstergesi olarak almak, çalışmanın amaç ve yöntem ilişkisini kurmayı sağlamıştır.

KURAMSAL ÇERÇEVE

Mimarlık ve Bezeme, Rönesans'ta Mimarlık okulunun açılışına kadar yapı ustasının, kendinden talep edilen fiziksel görevin ifadesi olarak hayat bulmuştur. Ama bu süreç Endüstri dönemine kadar değişmeden devam etmiş, bu dönemde çok büyük kırılmalar yaşanmıştır. John Ruskin 1849'da yazdığı “Seven Lamps of Architecture/ Mimarlığın Yedi Lambası” kitabında, sanayileşme, ulaşım, iletişim ve üretim olanaklarında yaşanan devrimle birlikte, bezemenin toplumsal işlevinin yerini görsel-imgesel olanın aldığı ve biçimsel-içeriksiz tekrarına bıraktığı eleştirisi ağırlık kazanmıştır.

Mimarlık ve bezeme ilişkisi tarihsel süreçte gelişerek farklı anlam kalıpları içinde değerlendirilmiştir. Bu ilişki sadece bir ifade olmaktan çıkıp, erkin ya da iktidarın kendini anlattığı gösteri diline dönüşebilmiştir. Gelişim

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan Yıl: 2019 Sayı: 16 Sonbahar Kış Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April Year: 2019 Number: 16 Winter Spring Semester

ID:434 K:598

ISSN Print: 2148-4880 Online: 2148-8142

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

süreci içinde, avcı toplum bireyinin mağara duvarlarına çizdiği resimden, teknik mükemmeliyetin strüktür gösterisine ve bugünün gezi turlarının rotalarını biçimlendiren akıl almaz biçim oyunları ile tasarlanmış yapılara kadar ulaşmıştır. Bugün çağın, tekniğin, bilgisayarın olanakları ile maddeyi ele alıyoruz, yapısal gelişimler, programı yorumlama biçimlerimiz, formu kavrayışımız, mimarlık ve bezeme ilişkisinin altını çizmekte, kazansa bezemenin sırrını çözebilen mimarlar olmakta, Foucault'un değişiyen bilgi ve/ya bilmek bilenleri iktidara taşımaktadır. Bilen mimarların iktidarı, diğer bir anlamıyla kalıcı olabilmeleri ancak arkadaki anlamı bilmek üzerinden olabilmektedir. Mimarın bilgisi de çağlar boyunca teknik, teknoloji, malzeme, anlam, ahlak gibi soyut ve somut kavramlar ekseninde gelişmeye devam etmektedir.

BULGULAR

Mimarlık asıl sorunu olan “anlatma” işlevini uzun bir süreçte yalnızca malzeme üzerinden kurmuş, malzemenin anlatım gücü mimarlığın asıl elemanı ve anlatmak istediği fikrin ana elemanı olmuştur. İlk kez Eugene Emmanuel Viollet-Le-Duc, 1875 de yayınladığı kitabında (Discourses On Architecture / Mimarlık Üzerine Söylemler) malzemeyi mimari ahlaka ait zorunlu bir durum olarak ele almıştır. Oysa biliyoruz ki, çok tartışılacak bu ahlaki durumun tam tersine, antik dönem boyunca yapının işlevinden ve taşıyıcısından

bağımsız simgesel bir bezeme katmanı yapı yüzlerinin vazgeçilmez elemanıdır. Geçen süreçte, evrenin modeli ve yeni tekniklerin mimariye adapte edilmesi ile inşa edilen Gotik Mimarlık örneklerinde, tek yapı malzemesi olarak kullanılan taş, hem biçimi hem işlevi hem de bezemeyi var ederek kullanılmıştır. Dönemin önemli yapılarında bezeme mimarlığın elemanı rolünü üstlenerek yapının ayrılmaz bir parçası olarak yorumlanmıştır. Ancak daha sonraki dönem geç gotik dönemde bezeme yapıdan ayrılarak gelişimini sürdürmüş, bir yanda entelektüel etkinlik alanı olarak mekan, diğer yanda ise bu etkinliğe “güzel” bir dokunuş olarak bezemenin yeniden keşfinden bahsetmek mümkündür.

Leon Battista Alberti'nin mimarlık ve bezeme arasındaki etkileşimi kuramsal bir alan olarak ele almış, 1755 tarihli yazılarında, bezemeyi özellikle dini yapılarla anlatmış ancak dini yapılar dışında kalan, bazı özel ve kamusal yapılarla da ilişkilendirmiştir. Mimarlığı tümüyle bir “güzel sanat/ beautiful art ve bir bütün/body” (Nebois, 2006:12) olarak görmüştür. Özellikle Rönesans yapılarının bezemeyi yapı yüzeyine sonradan eklenen elemanlar olarak kullandığı üzerinde durmuştur. Ona göre bezeme, “...yardımcı ışık olarak tanımlanabilir ve güzelliği açıklar. Güzellik içsel bir özelliktir. Bezeme ise bir iç özellikten çok eklenen ya da sonradan uygulanan bir özelliğe sahiptir. Dahası bezeme, saf doğa

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan Yıl: 2019 Sayı: 16 Sonbahar Kış Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April Year: 2019 Number: 16 Winter Spring Semester

ID:434 K:598

ISSN Print: 2148-4880 Online: 2148-8142

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

(malzeme) ile mimarın düzenleyici çizgileri arasındaki aracıdır ve görünüşün mükemmelliğini sağlayan son dokunuştur” (Mallgrave, 2006:53). Bu görüş uzun yıllar hâkimiyetini sürdürmüşse de yüzyıla yakın bir süre sonra karşı görüşler kendini göstermeye başlamıştır.

1598 de Wendel Dietterlin ölümünden kısa süre önce yazdığı, “Architecture of Division Symmetry and Proportion of the Five Columns” isimli kitabında bezemenin, “forma sonradan eklenen değil tam aksine Klasik Düzenler ’den mantıksal olarak gelişen zengin ve hayal gücü yüklü mimari bileşenler” olduğunu söyler. (Mallgrave, 2006:93) Dietterlin bezemeyi önemli bir mimari eleman olarak yorumlamış ve mimari ile beraber değerlendirilmesinin altını çizmiştir. W. Dietterlin’in görüşlerine paralel gelişen ortam içinde yaklaşık yarım yüzyıllık süreçte mimarlık- bezeme ilişkisinin toplumsal ve psikolojik bağlamını en açık ifade edenlerden biri Christopher Wren olmuştur. Wren, Mimarlığa siyasi bir pencereden bakarak. Özellikle kamusal yapıları ülkenin bezemesi olarak kabul etmiştir. Bu yapılar daha tinsel anlamlar taşımakta insanlara ülkelerini sevdirmekte önemli görevler üstlenmektedirler. Bu noktada öne çıkan kamusal yapılar bir gücün ya da iktidarın ideolojisini temsil ederler, dolayısıyla bu temsile uygun mimarlık dili ve paralelinde bezemede oluşmaktadır. Bir anlamda Kamu

binalarını sevmek ülkeyi dolayısıyla ideolojiyi sevmektir. Denebilir ki Wren yapının kendisini bezeme olarak kabul etmiş öncü isimlerden biri olmuştur. Uzun bir aradan sonra post- modern söylemin çok öncesinde yapının kendisinin bezemeye dönüşmesi fikri Almanya da Hans Poelzig tarafından yeniden gündeme getirilecektir.

İlk karşılaştırmalı dünya mimarlık tarihi olarak kabul edilen “Entwurf einer Historischen Architecture” adlı kitabın yazarı olan Avusturyalı mimar Johann Bernhard Fischer von Erlach “kuramsal olmasa da, detaylı araştırmalara dayanan, kişisel bir mimarlık anlayışı oluşturmaya” (Kruft, 1994:348) çalışmıştır. Onun görüşleri, ya da koyduğu kuralları mimarlıkta bütünü, düzenin, birimlerin, parçaların ölçü ve uyumun yeniden tartışılmasıdır ve bu kavramlar, modern dönemin en önemli isimlerinden olan F.L.Wright’ın organik mimarisini anlatırken kullandığı kavramların ilk protipleri olarak kabul edilebilir. B. F. Erlach’a göre bezemenin başarısı için de, “Eskilerin uzun zamana yayılmış çalışmaları, deneyimleri ve başarıları ile test edilmiş fikir ve formüller” gereklidir. (Kruft, 1994: 356). Aynı yıllar James Gibbs’de ilk İngilizce mimarlık kitabı olarak bilinen monografik çalışmasında (The Book of Architecture) yatırımcının önemi, yapı yapmak için yatırım yapacak üst bir sınıf ya da gücün varlığı dile getirilmiş, özellikli bu grup, ayrıcalıklı bir

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan Yıl: 2019 Sayı: 16 Sonbahar Kış Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April Year: 2019 Number: 16 Winter Spring Semester

ID:434 K:598

ISSN Print: 2148-4880 Online: 2148-8142

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

şekilde öne çıkarılmıştır. J. Gibbs, "...salt mimarlara değil yapı ile ilgili yatırım yapacak beyefendilere seslenir. Mimarlıkta güzelliğin oluşumunu oran kavramına bağlayarak, mimari güzelliğin yalın, bezeme olmayan cephede hayat bulduğunu ifade eder. Binanın zarafeti, güzelliği ve ihtişamı ne malzemesinin kalitesinden ve zenginliğinden ne çizgilerinin çokluğundan, ne de ince işlerinin abartısından gelir. Amacına uygun yerleştirilmiş birkaç bezeme olsun ya da olmasın, esas olan parçaların birbirleri ve bütün ile olan oranlı ilişkisidir." (Kruft, 1994:250) Gibbs uzun bir aradan sonra neredeyse Alberti'nin söylemini yeniden gündeme taşımış gibidir. Benzer biçimde, Amatör bir mimar olan Robert Morris de, 1728 ve 1734 yıllarında yayınlanan iki kitabında (Essays in Defence of Ancient Architecture ve Lectures on Architecture) bezeme üzerine düşüncelerini dile getirmiş, güzellik-oran ilişkisine dikkat çekmiştir. Morris'e göre oranları doğru olan bezemenin olmadığı düz bir cephe, beğeniye, esas ve öncelikli olarak gözlere, zevksiz ve kötü oranlı bir tasarımdan daha çok, hitap eder. Artık anlıyoruz ki mimarinin iyi olması için bezemesi gerekmez, asıl olan yapının orantıdır. Benzer biçimde Orantının önemini vurgulayan Giovanni Battista Piranesi "ilk teorik çalışmasında mimarinin doğrudan fonksiyonel bir sanat olmaktan uzaklaşıp nasıl salt bezeme sanatına dönüşümünün izlerine bakmış, Geç Roma İmparatorluğu mimarlığını bezeme ve fantezi dolu

sanat olarak tanımlamıştır." (Kruft,1994:88) Bu dönem yapılan çalışmalar birbirlerini destekleyerek gelişmiş, bezemeden vazgeçmek, yalınlaşmak, sadeleşmek adına atılan adımlar önemli olmuştur. Dönemin önemli isimlerinde Carl Alexander Heideloff için bezeme; "mimarının ayrılmaz bir bileşenidir ve görevi parçaların birbirleri ve bütün ile kurdukları dengeli/oranlı ilişki ile başarıya ulaşır. Üslubun arınması ancak rastgele yerleştirilmiş bezemelerin ortadan kaldırılması ile mümkündür." (Kruft, 1994:420) Bu düşüncelere paralel olarak yalınlaşmadan yana destek verenlerden biride Augustus Welby Pugin olmuştur. Oldukça radikal bir yaklaşımla Klasik Mimarlığa karşı yalın ve işlevsel mimarlığı savunarak bezeme başta olmak üzere mimarlığın diğer tüm bileşenlerini, güzellik kategorisi dışında değerlendirmiştir. Yüzyılın sonunda beklide bir sonraki dönemi, hatta günümüzü etkileyecek isimlerden biri sayılabilecek Eugene Emmanuel Viollet-Le-Duc, "kolonların görevi yük taşımaktır, eğer taşımıyorlarsa cephelerinizde arabesk süslemeler gibi amaçsız bir şekilde durmamalıdır, bezeme mimari biçimlerin yapısından ibarettir, her malzemenin kendi gücünü ve sınırlılıklarını en iyi ifade eden biçimde, işlevin gerektirdiği yer ve boyutta, kendi çağına uygun olarak kullanılmalıdır" görüşünü savunur. (Viollet-Le-Duc, 1875:456) Düşünceleri halen çağdaş restorasyon kuramları için de geçerliğini korumakta, mimarlığın ahlaki

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan Yıl: 2019 Sayı: 16 Sonbahar Kış Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April Year: 2019 Number: 16 Winter Spring Semester

ID:434 K:598

ISSN Print: 2148-4880 Online: 2148-8142

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

ve yapısal bir zorunluluk olarak doğruyu, kendi dilini söylemesi gerektiği düşüncesinin altı kalın çizgilerle çizilmektedir. Bu dönem özellikle İngiltere’den yükselen sesler, tüm tasarım dünyasının ana eksenini oluşturmuş gibidir. Owen Jones “The Grammar of Ornament” kitabında bezemeyi kültürel, dönemsel ve doğal bir evrim içinde ele almış ve biçimsel kategorilerde okumaya çalışmıştır. Jones, “her ne kadar mimarlık için aksesuar niteliği taşısa da yapısal elemanları ve yüzeyleri aşırı yoğunlukta kaplamaması gerekse de bezeme mimarlığın ruhunda vardır.” (Mallgrave, 2006:497) diyerek bezemenin vazgeçilmezliğinin ve insanlık tarihi kadar eski olduğunun altını çizmiştir. Mimarlık stratejik olarak zaman-mekan bağlamında onu kendine uyarlamıştır.

Yüzyılın sonuna gelindiğinde bezeme üzerine yapılan tartışmalar devam etmiş, Gottfried Semper, uygulama ve kuram alanındaki en etkin aktörlerden biri olarak, bezemeyi yapı üretiminin özüne dair süreç olarak ele almıştır. Aile mesleği olarak uzun yıllar emek verdiği “dokuma/örme tekniklerini bezemenin kökeni... daha da önemlisi bezeme, mimari biçimin başlangıcı... ve Mimarlık özünde bir bezeme aktivitesi” (Semper, 1989: 29) olarak tanımlamıştır. Ayrıca Semper “süsleme ile yapı arasındaki ayrımı reddederek çağının endüstriyel üretimlerini maskeleyecek, kaplamanın nitelikleri üzerine bir mimarlık teorisi

kurmuştur” (Sönmez 2013:83). Robert Kerr 1869 yılında İngiliz Mimarlar Odası üyelerine yaptığı konuşmada süslemeyi kategorilere ayırarak ele almış, mimari ürünü, salt yapı olmaktan çok şiirsel anlam taşıyan elemanlar olarak yorumlamıştır. Kerr’in konuşması da bezeme üzerine teorik bir sınıflama olarak kabul edilebilir. Onun mimarlığı şiirselliğini moda, dekorasyon gibi sanatsal tasarım alanlarından alır. (Kerr,1865:2) Bir yüzyıl kapanıp yeni bir yüzyıla başlarken düşünce yapısı aynen devam etmiş, örneğin George Aitchison, kendi çağımızın mimarisine sahip olmak için “bezeme yerine biçimin güzelliğine bakmanın, saf, zarif ve bezemenin olmadığı, sadeliğin binalarımızdan çay kaşıklarımıza kadar her şeye uygulanmasının” (Collins, 1998:12) gerektiğini dile getirmiştir.

Bu söylemlere karşın ilk aykırı sesler İngiltere’den, yüzyılın en etkin isimlerinden, sanat ve mimarlık dünyasını beklide en çok etkileyen isimlerinden biri olan John Ruskin’den gelmiştir. “Stones of Venice” adlı kitabında, Semper’e benzer biçimde bezemenin dışa giyilen bir elbise değil öze ilişkin olduğunu, doğrudan tanrı ile insan ilişkisini ortaya koyduğunu, mimarının kendi iç güzelliği olduğunu belirtmiştir. Ruskin’e göre bezeme mimarının birincil kısmıdır ve bir “binanın soyluluğu iyi inşa edilmiş olmasını içermekte, soylu bir biçimde bezenip boyanması ile belli olmaktadır.” (Ruskin, 1880:211)

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan Yıl: 2019 Sayı: 16 Sonbahar Kış Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April Year: 2019 Number: 16 Winter Spring Semester

ID:434 K:598

ISSN Print: 2148-4880 Online: 2148-8142

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Ruskin genel anlamda devrimci bir söyleme sahipse de aslında pek çok çağdaşı gibi, mimarlık ve bezmeyi birbirinden ayrı kavramlar olarak ele almamış, Gotik Mimarlıkta olduğu gibi çok uzun bir dönemi etkileyecek, yapı ile bütünleşmiş bezeme fikrine inanmıştır.

Genel geçer bırakılmayan Fonksiyonalizm'in ağırlıklı olduğu dönemin önemli aktörlerinden Louis Sullivan, sadeleşme ve bezemeden arınma düşüncesine karşın, 1892 tarihli "Mimarlıkta Bezeme" adlı makalesinde bezemenin yapıya yaşam ve bireysellik kattığını savunmuş, uyguladığı bitkisel motifli bezemelerle bu düşüncesini somutlaştırmıştır. Sullivan, Amerikada bezemeyi savunurken, aynı yıllarda Almanyada Hermann Muthesius "Yeni Bezeme ve Yeni Sanat" makalesinde özellikle iç mekan tasarımında "En az elemanla tasarım yapmanın, yeni istekleri karşılayacağını, özellikle güncel isteklerin yeni bezeme anlayışı ile şiirsel" (Mallgrave, 2008:100) olacağını savunmuştur. Dönemin geçerli bezeme anlayışına ait bildiğimiz tarihsel kodlarından ayrılarak, uyum, denge, renk, vs. soyut gibi kavramları temel alarak, "Soyut bezeme" kavramını öne çıkaran Henry Van de Velde "soyut kavramların hem mühendislerin yapılarına hem de bezemeye yön verdiğini" (Mallgrave, 2008:116) dile getirmiştir. Yirminci yüzyıla girmeden önce genel anlamıyla bezeme karşıtı görüşün mimarlık dünyasında egemen olduğunu söylenebilir.

Dönemin ortak hafızası şöyle özetlenir: "19. yüzyıl sonu civarındaki mimarlık teorisyenleri, süsleme üretimini denetleyecek yasalar getirmeye uğraşırsa uğraşsın, süslemenin sonunda izleyeceği yegane ilke denetimsiz çoğalma kuralıdır." (Papapetros, 2016:158) Bu kuralsız durum bir var olma savaşı olarak her koşulda icraat yapabilmenin yollarını da vurgulamaktadır. Yapıya sonradan eklenen bezeme süreç içinde bizzat yapının kendisi olup çıkmıştır. Alman ekspresyonist mimarlığın önemli isimlerinden Hans Poelzig, 1906 tarihli "Mimarlıkta Mayalanma" bildirisinde, Schinkel'in tarihsel seçmeciliğine, dekorasyona/süslemeye, bezemeye karşı bir duruş sergiler. Özellikle çağın kendi biçimini oluşturacağını altını çizerek "...gerçek mimarlık süsleme kılıfıyla elde edilemez, Modern Mimarlığın sorunları yalnızca yüzeysel yollarla çözümlenemez, önemli olan, öz-biçimin bulunmasıdır, özellikle yapısal elemanların tasarımına salt bezeme amacıyla yaklaşan tasarımcı bu öz biçimden uzaklaşacaktır." (Conrads, 1991: 4) açıklamasını yapmıştır. Aynı dönem H.Pöelzig'in çalışma arkadaşı ancak farklı bir ideolojinin savunuculuğunu yapan Heinrich Tessenov da onunla çok farklı bir kulvarda, mimarlıkta "klasikten doğallığa ve milliyetçiliğe doğru bir eğilim göstermiş, bölgesel yerel referanslara sahip ancak gereksiz bezemeden uzak, basit, kolay tasarımları benimsemiştir." (Vat, 1997:14). Çok farklı ideojilerin savunucuları olarak aynı dönem

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan Yıl: 2019 Sayı: 16 Sonbahar Kış Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April Year: 2019 Number: 16 Winter Spring Semester

ID:434 K:598

ISSN Print: 2148-4880 Online: 2148-8142

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

aynı çalışma ortamı içinde farklı kişiliklerin bezeme konusunda uyuşup anlaşmaları altı çizilen stratejik durumu açıklamakta, sorun her ne olursa olsun getirilen cevap dönemin şartları altında, mimarın öz alanını belirlemesi ile sonuçlanmaktadır.

Amerika'daki çalışmaları sırasında Louis Sullivan'dan çok etkilendiği bilinen Adolf Loos, 1908 de bezeme/mimarlık konusunda halen güncelliğini koruyan, en radikal makalesi olan "Süsleme ve Suç"u yayınlamıştır. Mimarlık tarihinin bu en önemli kırılma noktasındaki isim olarak önerisini şöyle özetlemiştir; "eğer bir süre için bezemeyi terk edip çabamızı yalnızca incelikte biçimlendirilmiş ve ağırbaşlı bir çekiciliği olan binalar yapma üzerine yoğunlaştırsaydık bunun bize ancak yararı olurdu" (Conrads,1991:8). Bu terk edilmiş ve yoğunlaşma önerisi aslında politik anlamda belirli zorlukların yaşandığı bir dönemde çok uzun bir sürecin sonunda yeniçağ için, yeni bir üretim dili ve potansiyeli yaratmanın stratejisi olarak kabul edilebilir. Yeniçağın kendi dilini oluşturması neredeyse tüm mimarların ortak sorunlarından biri olmuş, 20.yüzyılın başında organik mimarlığın temellerini atan Frank Lloyd Wright, özellikle konutu öznenin öne çıktığı topyekün sanat eseri olarak ele almıştır. Tüm coğrafyalarda etkin olan Organik Mimarlık manifestosunda dekorasyon elemanlarını bile yapının parçası olarak kabul etmiş, bezemeyi, "taşıyıcı sis-

temin soyut ritmi ve yapısal elemanların iç dünyasına ait" (Conrads, 1991:18), birer eleman olarak yorumlamıştır. Geçmişte kullanılmayan, mimarlığa bile ait olmayan kavramlarla bezemeyi yorumlamak yeni bir anlayışla gündeme taşımak, Wright'ın mimarlığa katkısı olarak ele alınabilir. Bu dönem endüstrinin, teknolojinin ve tekniğin ilerlemesi, özellikle gündelik yaşamın her boyutunda kendisini göstermeye başlamasıyla birlikte "güzel" kavramı için yeni bir boyut ortaya çıkmış, "makina estetiği" gündeme gelmiştir. Özellikle Avrupa'nın sosyal, politik ve ekonomik zorlukları yaşadığı bir dönemde, 1914 yılında genç İtalyan sanatçılar Antonio Sant Elia ve Tommaso Marinetti, mimarlık ve bezeme konusunda kendilerinden önce gelen bütün eleştirileri yıkıcı bir birliğe ulaştıran ve makine estetiğinin kesin zaferini ilan eden gelecekçi manifestolarını yayınlamışlardır. Sözde yenilikçiliğin dünyadaki yayılımına karşı gelecekçi bir anlayışı vurguladıkları manifestolarında "beton cam, demirden yapılmış boyanmamış ve heykelsiz ev yalnızca kendi çizgilerinin... güzelliği ile zenginleşmeli... bezeme unsuru ortadan kaldırılmalıdır. Mimarlığın üzerine zorla giydirilen süsleme anlamsızdır ve gelecekçi mimarlığın süsleyici değeri yalnızca işlenmemiş, çıplak ya da göz alıcı renklerdeki malzemenin özgün kullanım ve düzenlemesine bağlıdır.." (Conrads, 1991:22) diyerek, zamanla tüm dünyayı etkileyecek, halen gündemde olan kente, mima-

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan Yıl: 2019 Sayı: 16 Sonbahar Kış Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April Year: 2019 Number: 16 Winter Spring Semester

ID:434 K:598

ISSN Print: 2148-4880 Online: 2148-8142

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

riye ilişkin fütürist formülü bulmuş olacaktırlar. Biliyoruz ki bu formül sadece kendi coğrafyaları dışında da geniş bir onay görmüş niceliksel olarak da uygulama alanında etkinliğini günümüze kadar sürdürmüştür. Öncüler sayesinde var olan, anıtsal ve bezemeci sanatı ayırmadan, mimarlığın altında bütün sanatları birleştirme çağrısı, en önemli etkinlik alanı olarak mimarlığı yücelten tavrını ortaya koyarak açılan Bauhaus okulu, oluşturduğu yeni estetik kodları ile mimari ve bezeme konusundaki tavrını açıkça tasarımın kendi dinamikleri, bileşenleri, işlevi ve referanslarından yana kullanmıştır. 20. yüzyılın ilk iki çeyreğinin gündemini belirleyen karakterlerin neredeyse tümü, doğrudan ya da dolaylı olarak, çağın bezemeye karşı tutumuna destek olmuşlar, geleneksel bezeme anlayışını ahlak çerçevesi içinde reddetmişlerdir. Ancak bu genel ahlaki reddedişe karşın “tüm öncü Modernist karakterlerin bile mimarlıkta bezemeye duyulan ihtiyaca karşı duramadıkları, malzemenin dokusuna, strüktür ve işlevin sergilenmesine dayalı kendi modern bezemelerini yaratıkları” (Brolin, 200:18) kabul edilmektedir. Bu bağlamda, doğrudan bezeme olarak tanımlanabilecek yapılarını, gündelik koşullar çerçevesinde en doğru stratejileri uygulayarak, en üst düzeyde kullanarak gerçekleştirdikleri kabul edilebilir. L. Kahn “detay süslemenin başlangıcıdır” (Kahn, 1975:43) diyerek dikkatleri malzemeye ve kullanımına çekmiştir. Bezemeyi özellikle detaylarda

vurgulaması, malzeme dilini soyut anlamda bezeme olarak kullanması, yapılarındaki en önemli özelliklerden biridir. Uygulamada, öne çıkan en önemli isimlerden bir diğeri olan Ludwig Mies van der Rohe’nun yapıları da malzemenin soyut bir bezeme elemanı olarak kullanıldığı en özgün örnekler olarak verilebilir. Venturi’nin değişimi onun “ateşe karşı dayanıklı kolonlarının üzerindeki çelik I profiller, Rönesans veya Gotik yapılardaki taşıyıcıların üzerine sonradan uygulanan pilastrlar kadar karmaşık bir bezemedir.” (Venturi, 1991:117) Mies’in tasarımlarında duvar, kolon, su gibi mimari elemanların nasıl birer bezeme elemanına dönüştüğü, bugün tartışmasız kabul görmektedir.

Vitruvius’tan başlayarak bezemenin gelişimi, yeni bir strateji hamlesi ile 1950’li yılların sonlarında köklü bir dönüşüme uğramıştır. Bezemenin yeniden resmi olarak, teorik ve pratik anlamda itibar kazanması, Venturi ve Scott Brown’un 1968 tarihli “Las Vegas’tan Öğrendiklerimiz” başlıklı çalışması ile gerçekleşmiştir. Onlar mimarlığı, sığınak+bezeme, “ördek ve bezenmiş hangar” (Venturi ve ark., 1968:24) olarak tanımlamışlardır. Aslında bu durum bezemeye yeniden önem vermekten öte, bezemenin sürekliliğini gündeme taşımak, insanın bezemeye duyduğu ihtiyacı açıklamaktır. Onlar “Modern mimarlık anlatımsal bezemeyi kullanır, simgesel bezemeden kaçınır,” (Venturi

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan Yıl: 2019 Sayı: 16 Sonbahar Kış Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April Year: 2019 Number: 16 Winter Spring Semester

ID:434 K:598

ISSN Print: 2148-4880 Online: 2148-8142

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

ve ark., 1968:103) değişi ile modern mimarlığında bu sürekliliğe katıldığını kanıtlamışlardır. Modern mimarlığın kendi anlatım dilinin bezemesini bulduğu gerçeği, “tüm yalın Modernist cepheler aslında bezemenin bir başka biçimidir” (Venturi, 1991:117) cümlesi ile ifade edilmiştir. Venturi’nin tasarımları da sonuçta Postmodern anlayışın kendi dili olarak, yapının kendisinin tek bir bezeme haline gelmesi, yani bir ‘ördeğe’ dönüşmesidir. Bezemenin yeniden simgesel ifadesine kavuşması ile aynı yıllarda, mimarlık kavramını en farklı yorumlayanlardan biri olarak Gordon Matta Clark Yapı kütlesine müdahale niteliğindeki uygulamaları ile bezemenin soyut ifadesini kullanan en etkin isimdir denebilir. Onun yapılarda uyguladığı delme, yarma, oyma işlemi doğrudan Karl Philipp Moritz’ in bundan yaklaşık iki yüzyıl önce kurduğu teorik bezeme alt yapısı ile ilişkilendirilebilir. “Moritz’e göre süsleme bir delme... pratiğidir, ...süreklilik taşıyan bir düzlemde bir aralık, yarık veya delik... açmadır.” (Papapetros, 2016:152). Moritz’in küçük ölçekli örneklerinin yanında Matta Clark mimarlıktaki son nokta olarak değerlendirilebilir. Venturi’nin cepheyle başlayıp, tüm yapıya dönüşen anlayışı, Clark’ın kütsel oymaları, bir diğer yandan sanat alanında, Marcel Duchamp’ın “Ready-Made” tasarımlarının uzun yıllar süren etkisi, ortama egemen olan hakim görüşlerle “Süsleme ve Suç”a doğrudan yanıt almış yedi yıl sonra, 1975 yılında Joseph Rykwert’in “Bezeme suç

değildir” manifestosu ile gelmiştir. Rykwert, yeni bir strateji ile biçem, gösterim ve bezemeyi yeniden açıkça savunmuştur. Artık büyük bir çoğunluk tarafından, ilk modernlerden Minimalist’lere uzanan tarihsel çizgide saf beyaz cephelerin de bezeme olduğu savunulmaktadır. Ancak Rykwert’i nasıl altını çizdiği mimarının bezemeli ya da bezemesiz olması değil, biçimin ardındaki anlam/düşünce sorundur. Sönmez ve Batı Minimalizm’in kuramsal, pratik bütün formlarının aslında düşüncenin ifade araçları olduğu; fikirseller alt tabanda geliştii bulgusuna varmışlardır. “Düşüncelerin bezemeye ihtiyacı olmadığını, bu yönüyle Minimalizm ile mekânın maddesel ve biçimsel var oluşun ötesindeki düşünsel haller arasında bir eşleşme olduğunu” (Sönmez, Batı: 2018:84). İddia etmişlerdir. Vittorio Gregotti “Mimarlık üzerine 17 mektup” başlıklı kitabında J. Rykwert’e yazdığı bölümde Siegfried Kracauer in “süsleme kütselidir, daha doğrusu kapitalist üretim süreci bir kütle süsü halini aldı” diye daha 1927’de yazdığını belirterek bugün bezemenin “kitle iletişim ilkesi halini aldığını” söyler. Ona göre “disiplinimiz mimarlığı kütle süsüne dönüştürmek için medyatikleşince, özgül bir eylem alanını savunmaya çabalayan mimar da çağdaş toplumsal durumun şartnamesine uymak istediğinde, kendi karikatürünü yapmak zorunda kalır.” (Gregotti, 2016:49) Belirli bir kütle organizasyonun bezeme ya da bezemenin kitle iletişim ürününe dönüşmesi

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan Yıl: 2019 Sayı: 16 Sonbahar Kış Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April Year: 2019 Number: 16 Winter Spring Semester

ID:434 K:598

ISSN Print: 2148-4880 Online: 2148-8142

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

sürecinde mimarın kendini ait eleştirel yaklaşımı yeni bir mimar tanımını zorunlu kılmıştır. Mimarın üzerindeki “modern ahlaki” baskının kalkmasıyla, geri dönen sadece bezeme değil, planı, cepheyi ve taşıyıcı sistemi özgürleştirme idealidir. Mimarlık dünyası için işlev, yapı, ekonomi, estetik, vb. kategorilerin yanına “bezemeyi” de eklemek en azından stratejik olarak daha kolay olmuştur.

1980’li yılların başında öne çıkan pop eğilimleri, kolajlar ve imgesel anlatımlar takip etmiş, mimarlık medyasının neredeyse tüm önemli yapıları bezeme gibi yorumlanmıştır. Erich Mendelson’un Einstein kulesi, Antoni Gaudi’nin tanımlanamaz biçimlerinden yaklaşık yarım yüzyıl sonra Bernard Tschumi, Parc de La Villette çalışması ile yapının kendinin bezeme olması durumuna son noktayı koymuştur. Tschumi hiçbir işe yaramayan, sadece var olan ve içinde bulunduğu çevreyi bezeyen çılgın küplerini burada gerçekleştirmiştir. İçinde yaşadığımız yüzyılın en önde gelen, bugünkü deyimiyle “star mimarları” en bilindik örnekler olarak kendi yapılarını ve/ya bezemelerini oluşturmuşlardır. Bu örneklerde Christofer Wren’in 17.Yüzyılda, daha sonrada Venturi ve arkadaşlarının Modern Mimarlığa getirdikleri eleştiri gibi, yapıların kendileri birer bezemeye dönüşmüşlerdir. Ancak bezemeye dönüşme işlemi yalnız yapılarla sınırlı kalmaz, örneğin Rem Koolhaas’ın, 1995 yılında yayınladığı ve Bru-

ce Mau tarafından tasarlanan S,M,L,XL adını verdiği monografisini “bunlar sehpa üzerini süsleyecek arada sayfalarını karıştırıp üzerinde tartışacağımız şık kitaplar değil, düpedüz birer sehpa” (Foster,2004:39), yorumuyla karşılıyan Hal Foster’dan sonra, mimarının moda tasarımı gibi, başka bir medyaya dönüşüp hayatımızı bezemesine izin verdiğini söyleyebiliriz (Sağlam, 2014:132). Mimarlığın alanı giderek genişlerken, Paris’te inşa edilen, Renzo Piano’nun Reu de Meaux konutu, hayatımızı bezemeye dönüştürmek adına inşa edilir. Onun amacı “barınabilir, konforlu ve iyi işlevlendirilmiş mekanın ötesinde, sınırlı bütçelerle bile ışık, yeşil ve bezeme dolu evlerin yapılabileceğini” göstermektir. (Özer, 2001:94). Herzog & de Meuron Almanya’da 1999 da yaptıkları Ebrswalde Teknik Okulu kitaplığının çok yalın olarak tanımlanabilecek cephesinde, cam ve taş malzeme üzerine özel bir teknikte uygulanmış malzemeyi uygulayarak bezemeyi malzeme üzerine eklenen bir biçimde yorumlamışlardır. Bu uygulamalarında kimyasal bir işlemle taşın ve camın üzerine fotoğraf aktararak, yapı malzemesi doğrudan bezemeye dönüştürülmüştür. Bu özelleşmiş ifade sadece bezeme için değil, “bezemenin bilindik üretim yöntemlerinin ve dolayısıyla mimari içeriğinin farklılaşması bakımından da önemlidir” (Sönmez, 2013:86). Buna karşın aynı mimarlar, Olimpiyatlar için Çin Halk Cumhuriyeti Ulusal Stadı -kuş yuvası- örneğinde, bezeme kavra-

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan Yıl: 2019 Sayı: 16 Sonbahar Kış Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April Year: 2019 Number: 16 Winter Spring Semester

ID:434 K:598

ISSN Print: 2148-4880 Online: 2148-8142

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

masını malzeme ile doğrudan ilişkili bir unsur olarak değil, aksine şükrütürün tasarımına ait bir öge olarak ele almışlardır. Böylece yapının taşıyıcı sistemini tarihsel süreçte, bezeme olarak yorumlayan isimler arasındaki yerlerini almışlardır.

Bu dönemde mimarlık dünyasını etkileyen önemli teorik birikimlerden biri Kate Nesbitt'in yayınladığı, ana başlığı "Theorizing Architecture Theory 1965-1995" olan çalışmanın girişinde süsleme ile ilgili önemli soruları gündeme getirmiştir. Aynı yıl 1967 de Architectural Design'ın Şubat sayısında ilk kez 2000+, tasarım ve insan çevresinin tekno toplumsal ortamının uzlaşabileceğini" (Graham, 2006:8) gündeme getirmiştir. Bu istek 2014 yılında Mark Wigley'in düzenlediği toplantı ile gerçekleşmiş olur. Toplantı özetle mimarlık teorisinin acil sorunlarına odaklanmıştır. Toplantıda Spyros Papapetros özellikle süsleme kavramını Wigley'i referans vererek, yazarların, kitapların, binaların ve epistemolojik sistemlerin daha sınırlı olan fikirleri arasında nasıl bir tür birleştirici araç" (Graham, 2006:9) olabileceğinin altını çizer.

Loos'un manifestosundan neredeyse 100 yıl sonra, mimarlık ve tasarım dünyasındaki değişimlere tepki olarak Hal Foster'ın 2002 tarihli kitabı "Tasarım ve Suç" benzeri kışkırtıcılıkta bir değerlendirme olarak ele alınabilir. H. Foster, "Loos'un amacının mimarlığa ya da sanata bir öz ya da özerklik atfetmek ol-

madığını, her türlü pratiğin gelişmek için ihtiyaç duyduğu alanı kazanmak, kültüre hareket alanı açmak" olduğunu ifade eder (Foster, 2004:10). Bu yorum doğrudan bezemenin bir strateji, en zor şartlarda çözüm üretme kendini var etme ve icraatta bulunma durumunu özetlemektedir. Demetri Porphyrios süslemenin biçem ve dekorasyon anlamına geldiğini, "çünkü süslemenin dikkat çeken, tüketim odaklı durumu sembolize ettiğini, toplumsal ve ahlaki açıdan sakıncalı, entelektüel olarak savunulamaz, estetik açıdan yozlaşmış" (Porphyrios, 1996:92) olanı gösterdiğini savunmaktadır. Ancak kentler ve mimarlık pek çok yanlış uygulamaya karşın anlamlı bezeme anlayışının gerçekleştirilebilir olduğunu kanıtlamıştır.

Güncel Mimarlıkta süslemenin anlamına yönelik özgün açılım Farshi Moussavi ve Michael Kubo'nun 2008 tarihli "Bezemenin İşlevi" kitabında bulunabilir. Güncel mimarlıkta yüzey tasarlama sorunsalına çağdaş tasarımcıların yaklaşımlarını inceleyen bu çalışmada Moussavi ve Kubo'nun amacı güncel binalarda süsleme etkilerinin oluşumunda bezemenin aslında "mimari etkilere" bağlı olduğunu göstermektir. Moussavi ve Kubo modern dönem boyunca sürgüne yollanmış bezemenin geri dönüşünü "işlevsel" kavramı çerçevesinde tartışır. Onlara göre çağdaş mimarlıkta süslemenin geri dönüşü işlevsel olabilmesi ile mümkün olmuştur. İşlevsel ve yüzey etkileri-

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan Yıl: 2019 Sayı: 16 Sonbahar Kış Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April Year: 2019 Number: 16 Winter Spring Semester

ID:434 K:598

ISSN Print: 2148-4880 Online: 2148-8142

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

ne sahip binaların bu niteliklerini açıklamakta oluşturdukları sınıflandırma “biçim, strüktür, ekran, yüzey” olmak üzere dört ana başlıkta irdelenmektedir (Moussavi, Kubo, 2008:13). Aslında mimarlık ve yapı konusunda yazan, çizen, uygulayan pek çok isim mimarlık ve bezeme konusunda söz birliği yapmışçasına karşıtlıkların altını çizerek bezemenin her dönem kendi ifade biçimini bulduğu, tartışma ortamını hazırladığı, teorik bir çerçeveye en azından altlık oluşturduğu görüşünde birleşmişlerdir.

SONUÇ

Bezeme ve mimarlık üzerine yapılacak çalışmalarda farklı tarihler, figürler, vd. girdiler kullanılarak farklı kronolojiler oluşturulabilir. Ancak Vitruvius’un kolonları maviye boyayan mimarından, inanılmaz çelik kolonlar tasarlayan, Gustave Eiffel’e, kendi başına kentsel–ulusal bir bezemeye dönüşen, dijital çağın teknoloji dehası yıldız mimarların yapılarına kadar geçen süreçte değişen yalnızca “güzel”in ve “anlam”ın göstergesi olarak bezemenin stratejik bir kategori olarak mimarlığın neresinde durduğuna ilişkin görüşler olmuştur. Bezeme anlayışının değişimi aslında, insanlık tarihi sürecindeki politik, teknolojik, yapısal değişimlerin bir yorumudur. Bir başka deyişle bezeme dönemi var eden tüm unsurların mimarlık alanına yansıyan etkileridir. Bu süreçte, mimarlığı dolaylı veya dolaysız etkileyen her girdi, bezemeyi de etkilemiş, böylece bezeme zaman sürecinde etkilendiği

girdilerin imgesi haline gelmiştir. Başlangıçta yapı yüzlerine yapıştırılan bezeme giderek bir yapı elemanı, daha sonra da yapının kendisi olmuştur. Bugün bezeme, her zamanki gibi, çağın entelektüel yönelimi, teknolojik olanakları ve estetik yargıları bağlamında yine, yeniden tartışılıyor. Çok farklı başlıklar altında farklı çalışmalar var olmaya devam ediyor. “Bilgisayar grafiği, geometrik bezeme, dijital süsleme” (Balık ve ark., 2010:69) gibi başlıklar en önemli çalışma alanları olarak dikkat çekiyor. Yüzey, malzeme, biçim, teknoloji, mekan, kurgu, kütle etkisi gibi çok farklı girdi içinde ya da bunların toplamında kendine bir varoluş alanı arıyor. Günümüzde bezeme tarih boyunca çizilmiş olan sınırları aşarak üretimden uygulamaya yeni yollarda, dijital dünyanın sağladığı olanaklarla birlikte bambaşka mecralarda kendine yer açmaya, daha kavramsal, daha soyut, bir o kadar da ileri teknoloji ürünü olma yolunda ilerliyor. Bu çok hızlı ilerleme içinde ancak bezemenin alt anlamlarını çözebilen, ardında yatan gerçekleri fark edebilen, günümüzün en zor şartlarında çare üretip, icraatta bulunan mimarlar, bu strateji oyununu kazanıp geleceği var edecek grubu oluşturacaklardır.

KAYNAKÇA

BALIK, D., AÇALYE A., (2010). Çağdaş Mimarlıkta Bezeme; Kısa bir Tarihçe ve Bibliyografya. Arredamento Mimarlık, 12: 69-74

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan Yıl: 2019 Sayı: 16 Sonbahar Kış Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April Year: 2019 Number: 16 Winter Spring Semester

ID:434 K:598

ISSN Print: 2148-4880 Online: 2148-8142

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

- BROLIN, C.B., (2000).** Architectural Ornament Panishment and Return. New York, USA: W.W. Nortonand Co., ss.18
- COLLINS, P., (1998).** Changing Ideals in Modern Architecture. Ithaca, Canada: McGill Queens University Press, ss.12
- CONRADS, U., (1991).** 20.Yüzyıl Mimarisinde Program ve Manifestolar. Ankara, Türkiye: Çev. Yavuz, S., Şevki Vanlı Mimarlık Vakfı Yayınları, ss.4, 8, 18, 22
- FOSTER, H., (2004).** Tasarım ve Suç. İstanbul, Türkiye: Çev. Gen, E., İletişim Yayınları, ss.39
- GRAHAM, J., (2016).** 2000+Mimarlık Teorisinin Sorunları. İstanbul, Türkiye: Çev. Erol, A., Janus Yayıncılık, ss.8-9
- GREGOTTİ, V., (2016).** Mimarlık Üzerine 17 Mektup. İstanbul, Türkiye: Çev. Tümertekin, A., Janus Yayıncılık, ss.49-48
- KAHN, L., (1975).** Light is the Theme. Texas. United States: Ed. Johnson, N., E., Yale University Pres, Forth Worth, ss.43
- KERR, R., (1865).** The Centleman's House; How to Plan English Residences John Murray Albemarle Street. London, England: Cambridge University Pres, ss.2
- KRUFT, H.W., (1994).** A History of Architectural Theory from Vitruvius to the Present. New York, USA: Princeton Architectural Press, ss.348, 356, 250, 88, 42
- MALLGRAVE, H.F., (2008).** Architectural Theory VoL.II An Anthology from 1871-2005. Malden, USA: Blackwell Publishing, ss.100,116
- MALLGRAVE, H.F., (1870).** Architectural Theory Volume I- An Anthology from Vitruvius to 1870. Oxford, UK: Blackwell Publishing, ss.53, 93, 497
- MOUSSAVİ, F., KUBO, M., (2008).** The Function Of Ornament. Barselona, Spain; Actar, Harvard University Press, ss. 13
- NEBOİS, T., (2006).** Architectural Theory from the Renaissance to the Present. Cologne, Germany: TASCHEN, ss.12
- PORPHYRIOS, D., (1996).** Theorizing a New Agendafor Architecture an Antology of Architectural Theory 1965-1995. New York, USA: Ed. Nesbitt, K., Princeton Architectural Press. ss.92
- ÖZER, N., (2001).** Ağustos 1998 Pritzker Ödülü Sahibi Renzo Piano. Yapı Dergisi, 204:94-110
- PAPAPETROS, S., (2016).** Wigley Süsleme veya Süsleme Olarak Teori (beklentisi). Aktaran. Graham, J., 2000+Mimarlık Teorisinin Sorunları. İstanbul, Türkiye: Çev. Erol A., Janus Yayıncılık, ss.152,158
- PICON, A., (2013).** Ornament: The Politics of Architecture and Subjectivity. West

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan Yıl: 2019 Sayı: 16 Sonbahar Kış Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April Year: 2019 Number: 16 Winter Spring Semester

ID:434 K:598

ISSN Print: 2148-4880 Online: 2148-8142

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Sussex, United Kingdom: John Wiley & Sons Publication, ss. 9-15

Merzi, S., Şevki Vanlı Mimarlık Vakfı Yayınları, ss.117

SAĞLAM, H., (2014). Re-thinking the Concept of Ornament in Architectural Design. *Procedia, Social and Behavioral Sciences*, 122: 126,133

VENTURİ, R., SCOTT B., IZENOUR, S., (1968). *Las Vegas'tan Öğrendiklerimiz.* Ankara, Türkiye: Çev. Merzi, S., Şevki Vanlı Mimarlık Vakfı Yayınları, ss.103

SEMPER, G., (1989). *The Four Elements of Architecture and Other Writings.* Cambridge, UK: Çev. Mallgrave, H., F., Bermann, W., Cambridge University Press, ss. 29

VİOLLET-LE-DUC, EMMANUEL, E., (1875). *Discourses on Architecture.* Boston, USA: Çev. Brunt, H., V., James R. Osgood and Co. ss.456

SCHUMACHER, P., (2009). *Pattrens of Architecture.* *Architectural Design*, 79 (6): 38-48.

VİTRİVİUS, (1993). *Mimarlık Üzerine On Kitap.* Ankara, Türkiye: Şevki Vanlı Yayınları, ss. 4

SÖNMEZ, M., (2013). *Çağdaş Mimarlıkta Cephe-Yüzey Kavramı Tartışmaları.* *NWSA Social Sciences*, 8 (2): 83, 86

YILDIRIM, S., (2018). *Bir Avangard Mimar, Mustafa Aslan Aslaner.* *Serbest Mimar*, 31:10,12

SÖNMEZ, M., BATI B., N., (2018). *Relevance of Architectural Space to Minimalism's Theoretical Content.* *International Refereed Journal Of Design And Architecture*, 15: 84

İNTERNET KAYNAKLARI

ERTAN, B., (2019). *Stratejik Düşünce.*

<http://www.gundem.be/tr/turkiye/stratejik-dusunce> (Son erişim: 20.04.19)

VAT, DAN VAN DER., (1997). *The Good Nazi: The life and lies of Albert Speer.* Boston, New York, USA: Houghton Mifflin Company, ss.14

RUSKİN, J., (1880). *The Stones of Venice.* New York, USA: Collins, P. Wiley, ss. 211

https://openlibrary.org/books/OL7203263M/The_stones_of_Venice. (Son erişim: 20.04.19)

VENTURİ, R., (1991). *Mimarlıkta Karmaşıklık ve Çelişki.* Ankara, Türkiye: Çev.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan Yıl: 2019 Sayı: 16 Sonbahar Kış Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April Year: 2019 Number: 16 Winter Spring Semester

ID:434 K:598

ISSN Print: 2148-4880 Online: 2148-8142

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Today, the point where the art and the architecture has come keeps the expandable debate platforms on agenda. Technological developments form one of the principal issues of architecture, one of the fields that embitters the future debates most. The question “What architecture or the life environments will become in the future?” witnesses the most remarkable studies in other medias as well as in architecture. The concept of future, which is seen as very doomy, urgently suggests a new architecture. In this regard, strategic approaches or the problem of creating what and how, as military like concepts, are the leading issues occupying the today’s architectural media. Understanding the architecture or make sense of it to build a future may be possible by doing various readings. Very different scales and fields can be used for the solution of the problem. Super structure or substructure institutions that create the society beyond the architecture’s knowledge may build a tool for the new readings. Various resources that look for the effects of political approaches or transformations on the architecture may be reached. But politics, as a superstructure institution, may interpreted as the tools that apply specific strategies. So, the strategies can be accepted as a more comprehensive field than politics and inferences concerning the art and the architecture as a battle field witnessed harsh battles from the earlies of the new century to present can be deduced. To understand the architecture, the necessity of having a good historical knowledge and the ability to understand and express the underlying truths of adornment for the education of the architect as Vitruvius expressed clearly may tested again by looking the progress through the historical process. **Aim:** By an outsider, as well as an architect, the language used for understanding the architecture, for making sense of it and to express it mostly consists of formal-physical factors placed on the most external, the shallowest and quickly-learned layer of the structure/place of the artistic communication. One of the most discussed concepts during this important and historical process that belong to this most external layer of the artistic communication language is the “adornment”, which the function, meaning and/or form of change depending on the periods. In this regard, it seems important to look at the structure based on the dialectical connection between the architecture and adornment. This study fundamentally has tried to review the opinions about the connection between architecture and adornment chronologically, enlightened the breaking points shaped within the frame of a specific opinion and re-discussed them by a current perspective. **Method:** Today, when the pollution of information and visual image has come to a head in the rapidly-changing conditions of the modern world, in regard to understanding the conditions of architecture practice, as in

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan Yıl: 2019 Sayı: 16 Sonbahar Kış Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April Year: 2019 Number: 16 Winter Spring Semester

ID:434 K:598

ISSN Print: 2148-4880 Online: 2148-8142

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

each field, looking back, using the historical process, trying to create a new pattern concerning the problem, that is adornment, by the help of historical codes may enrich the suggestions for the architecture in the end. In spite of the multi-layered and time-varying meanings and contexts submitted by historical line, changing world of thought was tried to be mapped and a concept-practice model concerning the adornment was wanted to be drawn by using the theoretical aspect of architecture. **Results:** The connection between architecture and adornment that has progressed in a very different way during the development process has sometimes occurred in a form of pure expression and sometimes occurred in a form of a power play. The concept of adornment has reached from the pictures that the hunter and gatherer individual drew on the walls of caves to the structure show on the towers of technical perfection, to the photo montage structure shells that designed within conceivable form diversions and decide the courses of touristic tours. Today's opportunities of the age/technical/computer underline the connection between architecture and adornment, and the winner is the architects who can reach the secrets of adornment. Since Vitruvius, the architect who get shold of the knowledge of adornment or knows the meaning behind the adornment has been taken over the time and in the words of Foucault; carried those who knows to the power. It is possible to speak of the architectural design of space as an activity on the one hand, and there discovery of the adornment as a "beautiful" touch to this activity on the other hand. It is emphasized that by archeologically analyzing the adornment, the architect who deciphers the meaning of adornment can decipher the architecture in favor of existing. Understanding or being able to decipher the meaning behind it will lead to the new creations by transforming to the coding of existing instead of the ones inside the mind of the designer. **Conclusion:** Formal transformation of adornment results from more than its form in any moment, but the meaning behind it and the "architect" identity that can renders this meaning. The flexile state of the architect can be interpreted as in favor of creating himself/herself strategically and as an effort to create new zones. The architect's ability to exist permanently is depend on the his embracing the underlying truths of form and/or adornment. This process is actually the process of understanding and making sense of the architecture. Only thing that changes is actually the problem of correlating the concepts of "beautiful" and "meaning" with the architecture. Now, adornment is looking for an existence space for itself on each layer of architecture. Studies such as "computer graphics", "geometric ornamental design" and "digital ornament" (Balık,2010:69-74) reveal that the adornment tries to make room for itself in quite different channels by exceeding the limits that has been set during the history, with the new ways from its production to its application, with the new opportunities that digital world

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan Yıl: 2019 Sayı: 16 Sonbahar Kış Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April Year: 2019 Number: 16 Winter Spring Semester

ID:434 K:598

ISSN Print: 2148-4880 Online: 2148-8142

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

has offered. It runs in the course of being a more conceptual, more abstract and a high-techwork as well and we know that the architects who can decipher the sub-meanings of adornment, realize the underlying truths, find solutions and take actions in today's most difficult situations will win this strategy game and create the group that will build the future.